

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 9/4 2008 om Europarådets virksomhed og Danmarks deltagelse heri.
(Redegørelse nr. R 7).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

1. DEN GENERELLE UDVIKLING

Opfølgningen på beslutningerne fra Europarådets tredje topmøde i maj 2005 i Warszawa har også i 2007 været i centrum for aktiviteterne i Europarådet. Forhandlingerne med EU om en aftale mellem Europarådet og EU for at skabe grundlag for et forstærket og udbygget samarbejde med EU, der blev indgået i 2007, var formentlig en af de mere centrale begivenheder i 2007. Det samme gælder det fortsatte arbejde med at effektivisere Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol samt at fremme demokrati og retssamfund, men også med at definere grundlaget for Europarådets indsats vedrørende interkulturel dialog. Det daglige arbejde i Europarådet fortsætter med udvikling af det retlige grundlag for demokratiet, at skabe fælles regler i hele Europa gennem udvikling af nye og bedre konventioner samt løbende, systematisk overvågning af alle medlemslandes overholdelse af deres forpligtelser i henhold til konventionerne. En konsekvens af topmødet i Warszawa har resulteret i en fortsat nedprioritering af de områder, som ikke direkte eller indirekte fremmer Europarådets kerneområder, som er menneskerettigheder, demokrati og retssamfund.

Montenegro blev optaget i Europarådet i maj 2007 som det 47. medlemsland.

Protokol 14 til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, der er nødvendig for at effektivisere Domstolens arbejde, er beklageligvis endnu ikke trådt i kraft, da Rusland som det eneste af Europarådets 47 medlemsstater endnu ikke har ratificeret denne. Det betyder, at effektiviseringen af Domstolens arbejde er blevet vanskeliggjort, men arbejdet med opfølgning på en rapport indeholdende løsningsforlag vedrørende Domstolens problemer udarbejdet af en Vismandsgruppe nedsat under Europarådets tredje topmøde fortsætter.

Det har været et stort og vigtigt arbejde i Europarådet i 2007 at udarbejde en hvidbog om »Interkulturel Dialog«. Det er også et led i opfølgningen af topmødet i Warszawa i 2005, og det er sket i en omfattende dialog med medlemsstaterne og civilsamfundene. Hvidbogen vil afvise assimilation og traditionel multikulturalisme som metoder til at skabe sammenhæng og fællesskabsfølelse i de europæiske samfund. Forsøg på assimilering skaber konfrontationer og lykkes i bedste fald kun over megen lang tid. Multikulturalisme har en indbygget tendens til at fremme parallelle samfund med ghettodannelser. Hvidbogen vil pege på en række metoder til at fremme samarbejdende og solidariske samfund, der i respekt for folks forskelligheder udnytter dette som et positivt bidrag til samfundenes harmoniske og dynamiske udvikling.

2. EUROPARÅDSFORMANDSKABET

Formandskabet i Europarådet går på skift mellem medlemslandene i alfabetisk rækkefølge (på engelsk) for en periode på et halvt år. Europarådets mindste medlemsland, San Marino, havde formandskabet frem til maj 2007. Interkulturel dialog og den religiøse dimension heraf var blandt San Marinos hovedprioriteter. Serbien overtog formandskabet efter San Marino efter 4 års medlemskab af Europarådet. Serbiens hovedprioriteter var styrkelse af menneskerettighederne,

demokrati og retssamfund, fremme sikkerheden for borgerne og det retslige samarbejde, bidrage til et mere humanitært Europa og fremme regionalt samarbejde og godt naboskab under overskriften »One Europe, our Europe«.

Problemstillingen vedrørende Kosovo påvirkede ikke Serbiens varetagelse af formandskabsopgaverne, der blev udført professionelt og effektivt, men Serbien måtte naturligvis også under sin periode som formand udtrykke sin holdning til dette spørgsmål, når det blev aktuelt.

I november 2007 overtog Slovakiet formandskabet, og dets prioriteter ligger i forlængelse af Serbiens. Slovakiet sigter mod at fremme borgernes og det civile samfunds deltagelse for at styrke demokratiet i Europa, fremme mere åbenhed i Europarådet og fremme kerneværdierne med fokus på bekæmpelse af diskrimination, racisme, anti-semitisme, fremmedhad, ekstrem nationalisme og chauvinisme, samt promovere sandheden om Holocaust. Slovakiet vil videre arbejde for en styrket sikkerhed og stabilitet på Vestbalkan og i Østeuropa, samt den videre styrkelse af den europæiske integrationsproces.

Sverige bliver formand for Europarådet i maj 2008.

3. MENNESKERETTIGHEDSKONVENTIONEN OG MENNESKERETTIGHEDSDOMSTOLEN

Problemerne med den voksende sagsmængde og ophobningen af uekspererede sager ved Menneskerettighedsdomstolen giver fortsat anledning til bekymring. Selvom Domstolens budget og medarbejderstab siden 2003 er øget mere, end hvad gælder for de øvrige dele af Europarådet, og denne udvikling er blevet videreført i både 2007 og 2008, har det desværre endnu ikke været muligt at knække kurven med den fortsat stigende mængde af sager, der afventer behandling.

Virkningen af de øgede ressourcer opvejes af stigningen i nye sager. Der registreredes således 41.700 nye sager i 2007 svarende til en stigning på 6 % i forhold til 2006. Domstolens sagsmængde var ved udgangen af 2007 steget til 103.000 indkomne klager (79.400 registrerede klager og 23.600 klager, der endnu ikke opfyldte kravene til sagsbehandling).

Bestræbelserne på at finde en løsning på problemet er ikke begrænset til tildeling af øgede ressourcer til Domstolen. På Europarådets Ministermøde i maj 2004 blev der således vedtaget en relativ bred dækkende reformpakke, der bl.a. indeholder protokol 14 til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvis ikrafttræden vil betyde lettelse i sagsgangen, ikke mindst derved, at færre dommere vil deltage i behandlingen af simple sager. Protokollen introducerer desuden et nyt afvisningsgrundlag, idet en klage skal afvises, såfremt klageren ikke har lidt nogen ulempe af betydning. Denne bestemmelse er udtryk for en afvejning mellem hensynet til den individuelle klager og dennes klageret og nødvendigheden af at sikre domstolens kapacitet til at behandle vigtige sager bedst og hurtigst muligt. Domstolen anslår selv, at protokol 14 vil øge dens produktivitet med ca. 25 %, når den træder i kraft.

Rusland har siden oktober 2006 været den eneste medlemsstat, der endnu ikke har ratificeret protokollen, som først træder i kraft, når den er ratificeret af alle medlemmer. De øvrige lande i Europarådet har derfor stærkt opfordret Rusland til at ratificere protokol 14.

Reformpakken indeholdt tillige foranstaltninger med henblik på at løse nationale forhold, der har betydning for sagsophobningen. Det gælder ikke mindst nationale indsatser for at forebygge og behandle brud på Menneskerettighedskonventionen samt effektivisere efterlevelsen af Domstolens afgørelser. Reformpakken blev bekræftet på topmødet i Warszawa i 2005, og på Ministerkomitéens møde i maj 2007 blev der yderligere gjort status for medlemslandenes resultater på dette felt. Konklusionen herpå var, at meget vigtigt arbejde er foretaget og betydelige fremskridt gjort i implementeringen af reformen, men at der fortsat var behov for handling.

En Vismandsgruppe, nedsat i forbindelse med topmødet i maj 2005 med den opgave at fremkomme med mere langsigtede løsningsforslag til problemerne med ophobningen af sager og

driften af en fortsat effektiv domstol, afleverede sin rapport i november 2006. Gruppens anbefalinger bygger på en forudsætning om, at protokol 14 træder i kraft, og vedrører bl.a. Menneskerettighedsdomstolens struktur og forholdet mellem Domstolen og medlemslandene. Der lægges vægt på hensynet til at bevare den individuelle klageret.

Det må forventes at tage relativt lang tid, før behandlingen af Vismandsgruppens forslag vil være afsluttet. Det gælder særligt for forslag, som vil kræve ændringer af Menneskerettighedskonventionen, som f.eks. traktatmæssige forpligtelser vedrørende nationale opfølgninger, etablering af et judicielt filter (en særlig komité) for realitetsbehandling af nye klager og mere fleksible procedurer for fremtidige reformer vedrørende organisatoriske forhold. Der vil derfor også være stor interesse for forslag til lettelser i sagsgangen, der kan gennemføres uden ændringer af konventionsgrundlaget.

Der blev i november 2007 oprettet en refleksionsgruppe på ekspertniveau, som Danmark sammen med 17 andre lande deltager i, der skal vurdere opfølgningen på Vismandsgruppens forslag samt eventuelt andre forslag. Det er planen, at Ministerkomitéen inden udgangen af april 2008 skal modtage forslag til tiltag, der kan gennemføres uden ændringer af konventionen, og Ministerkomitéen skal tilsvarende inden udgangen af april 2009 have forslag til tiltag, der vil kræve ændringer i konventionen.

Da det tog tre år at blive enige om Protokol 14 og yderligere tre år at få den underskrevet og ratificeret af alle landene (bortset fra Rusland), er der en vis tilbageholdenhed med at søge at ændre menneskerettighedskonventionen.

Sideløbende med de her beskrevne processer bestræber Domstolen sig på at udvikle og effektivisere sine arbejdsmetoder med de midler, den har til rådighed. Den søger bl.a. at koncentrere sin indsats om vigtige og velbegrundede klager. Videre arbejdes der på at udvikle en såkaldt »pilot-dom« procedure, hvor en sag, der anses som repræsentativ for andre lignede sager, behandles først, medens de tilsvarende sager udsættes. Resultatet i sagen vil kunne tjene som vejledning for parterne i de ventende sager, der må forventes at kunne behandles relativt hurtigt af Domstolen, hvis de ikke løses ved et frivilligt forlig. Påvises der systematiske eller strukturelle problemer i pilot-sagen, vil dette sædvanligvis i opfølgningsprocessen medføre krav om tiltag, som også vil have betydning i forhold til de ventende sager.

For så vidt angår Danmark blev der i 2007 afsagt 2 domme (1 frifindelse og 1 afvisning). Der blev indgået et frivilligt forlig i en sag om længden af retssager.

I 2007 blev 45 sager vedrørende Danmark allokert til retlig behandling i Domstolen, 7 sager blev »kommunikeret« til Regeringen med anmodning om bemærkninger, 1 sag blev erklæret »admissible«, og 72 sager mod Danmark blev afvist.

I forhold til de fleste andre sammenlignelige lande anlægges der fortsat ganske få klagesager mod Danmark ved Menneskerettighedsdomstolen, og antallet af domfældelser er også relativt beskedent.

Som nævnt er der også i budgetterne for både 2007 og 2008 givet ekstra midler til Menneskerettighedsdomstolen. En yderligere forøgelse af bevillingerne de kommende år vil i nogen udstrækning afhænge af perspektiverne for opfølgning på Vismandsgruppens rapport. Under alle omstændigheder vil regeringen fortsat give meget høj prioritet til ressourcerne til Menneskerettighedsdomstolen i forbindelse med forhandlingerne om Europarådets program og budget, mens andre lande finder, at øgede ressourcer til Domstolen udelukkende skal findes ved besparelser andetsteds i budgettet.

Ministerkomitéen kontrollerer i henhold til art. 46, stk. 2 medlemslandenes opfyldelse af domme ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Landene er ikke alene forpligtede til konkret at eksekvere dommene, herunder betale erstatning og andre tiltag i forhold til den krænkede part i henhold til dommene, men skal også tage initiativer med henblik på at undgå tilsvarende krænkelse i fremtiden. Dette er et vigtigt instrument til nedbringelse af antallet af sager ved

Menneskerettighedsdomstolen.

Der er – på forslag af de nordiske lande – i 2007 på Europarådets hjemmeside oprettet en database med oplysninger om medlemslandenes opfyldelse af de konkrete sager. Der blev videre i 2007 vedtaget en anbefaling til medlemslandene om mere effektivt at sikre opfyldelse af Domstolens afgørelser. Den samlede proces giver alle medlemslande – både nye og gamle medlemmer – en stærk tilskyndelse til implementering af Domstolens afgørelser og udvikling af retssystemerne.

4. DEN ØVRIGE OVERVÅGNINGSVIRKSOMHED

En række af de overvågningsmekanismer, der på afgrænsede områder supplerer Menneskerettighedskonventionen, er ligeledes baseret i konventionstekster. Det gælder Komitéen for Forebyggelse af Tortur, CPT, og de organer, der følger beskyttelsen af nationale mindretal og af mindretalenes sprog. Andre er resultater af beslutninger på Europarådets topmøder eller ministerkonferencer, som f.eks. Menneskerettighedskommissæren og samarbejdet om bekæmpelse af racisme og fremmedhad gennem Den Europæiske Kommission mod Racisme og Intolerance (ECRI). Atter andre er led i det løbende arbejde, der udføres af Europarådets hovedorganer Ministerkomitéen, Den Parlamentariske Forsamling og Kongressen af Lokale og Regionale Myndigheder. Fælles for disse og øvrige overvågningsmekanismer er, at de bygger på en dialog med medlemsstaterne med sigte på en højere grad af efterlevelse af de forpligtelser, som medlemskabet bygger på.

Komitéen for Forebyggelse af Tortur (CPT)

CPT gennemfører periodiske, anmeldte besøg i medlemsstaterne samt uanmeldte besøg, hvor der er konkret mistanke om kritisable forhold. Målet er at forebygge brud på Menneskerettighedskonventionens art. 3, der forbyder tortur, umenneskelig og nedværdigende behandling eller afstraffelse. Komitéen besøger bl.a. fængsler, psykiatriske institutioner samt nu også modtagelsescentre for immigranter og asylansøgere, hvor disse er frataget deres bevægelsesfrihed. I 2007 gennemførte CPT 17 besøg (10 regulære og 7 ad hoc), hvoraf to gik til Serbien, herunder Kosovo, og to til Spanien. I 2007 besøgte CPT også den tyrkiske fængselsø, Imrali, hvor PKK-lederen Öcalan har været fængslet siden 2001. Normalt er CPT's rapporter fortrolige, indtil den berørte stat indvilliger i at gøre rapporten tilgængelig for offentligheden. De offentliggjorte rapporter kan findes på Europarådets hjemmeside.

Besøget i Kosovo var det første i regionen og kom i stand efter en særlig aftale med UNMIK, således at CPT kunne få adgang til relevante fængselsfaciliteter i Kosovo. Yderligere er det efter forhandlinger med NATO blevet muligt at besøge fængselsfaciliteterne i USA's militærbase Camp Bondsteel, hvor personer er i KFORs varetægt. Danmark har arbejdet aktivt for dette resultat, og Europarådets generalsekretær har takket for Danmarks indsats på dette område.

CPT har aflagt i alt tre besøg i Danmark. Det seneste fandt sted i februar 2008, og den efterfølgende dialog-procedure mellem regeringen og CPT vil blive indledt, når et rapportudkast foreligger. Den endelige rapport om besøget samt den danske regerings eventuelle bemærkninger hertil vil blive gjort offentlig tilgængelig, som det tidligere har været tilfældet.

Beskyttelsen af nationale mindretal

Beskyttelsen af nationale mindretal er fortsat et politisk følsomt emne i mange medlemsstater. Efterlevelsen af forpligtelserne i henhold til Rammekonventionen om Beskyttelse af Nationale Mindretal overvåges af et rådgivende udvalg, hvis indstillinger til Ministerkomitéen danner baggrund for anbefalinger til medlemslandene. Det rådgivende udvalg aflægger derfor besøg i de

lande, der har tiltrådt konventionen. Det rådgivende udvalgs sidste besøg i Danmark fandt sted i 2005.

Charteret om Mindretalssprog

I henhold til Charteret om Mindretalssprog udarbejdedes i 2007 i alt syv evalueringsrapporter vedrørende lande, der havde modtaget besøg af Ekspertkomitéen for mindretalssprog. Danmarks anden rapport i henhold til sprogcharteret blev afleveret i april 2006. Denne rapport omhandler hovedsageligt det tyske mindretal i Sønderjylland og spørgsmålet om, hvorledes den kommunale strukturreform tager højde for beskyttelse af det tyske sprog i Sønderjylland. I oktober 2006 aflagde Ekspertkomitéen besøg i Danmark og konklusionerne herpå i relation til strukturreformen fremkom positive i evalueringsrapporten fra september 2007, idet Ekspertkomitéen fandt, at Danmark havde taget hensyn til det tyske mindretal i Sønderjylland under reformprocessen i overensstemmelse med Charterets bestemmelser.

Den Europæiske Kommission mod Racisme og Intolerance (ECRI)

ECRI gennemførte i 2007 som sidste del i dens tredje runde med landegennemgange ni landebesøg og offentliggjorde ni rapporter. Den fjerde runde vil strække sig over perioden 2008-2012. Danmark vil efter planen skulle gennemgås af ECRI næste gang i 2009.

I maj 2006 indledtes i Europarådets Ministerkomité en debat om ECRI's arbejde. På baggrund af ECRI's rapport om Danmark, udarbejdet i 2005, var der fra dansk side taget initiativ til at sætte fokus på vigtigheden af at øge kvaliteten af ECRI's rapporter og forbedre dialogen med medlemslandene. Et hovedtema under debatten var et dansk forslag om en styrkelse af sidste del af den såkaldte fortrolige dialog mellem ECRI og medlemslandene. Der var ganske bred tilslutning til disse punkter. På et seminar i november 2006 om netop dette emne fremsatte Danmark igen sit forslag om en forbedret dialog. ECRI besluttede derefter i 2007, at der ved alle fremtidige rapporter vil blive gennemført en udvidet dialog mellem ECRI og de berørte medlemsstater.

Øvrige konventionsbaserede overvågningsmekanismer

Listen over øvrige konventionsbaserede overvågningsmekanismer er ganske lang. Der kan nævnes Socialpagten fra 1961, hvorefter der foretages en løbende gennemgang af relevante dele af medlemsstaternes sociallovgivning. Et eksempel på en nyere, og efter dansk opfattelse særdeles værdifuld mekanisme, er GRECO-samarbejdet fra 1999, som baserer sig på civil- og strafferetskonventionerne om korruptionsbekæmpelse fra samme år. GRECO's overvågning omfatter samtlige medlemslande, men er naturligvis særlig intensiv i forhold til lande med store problemer på området. Indsatsen grænser op til det arbejde, der udføres i den MONEYVAL-komité, der siden 1997 har beskæftiget sig med problemet hvidvaskning af penge. GRECO's anden evalueringsrapport om Danmark blev vedtaget og offentliggjort i foråret 2005.

Danmark underskrev i 2006 den nye konvention om bekæmpelse af menneskehandel og ratificerede den som et af de første lande i september 2007. Konventionen trådte i kraft den 1. februar 2008, og dens overvågningsmekanisme (GRETA) ventes at blive etableret i henhold til konventionen i løbet af 2008. Der skal være 15 medlemmer af GRETA, der vælges for en periode på 4 år med mulighed for genvalg en enkelt gang, af repræsentanterne i Europarådets Ministerkomité fra de lande, der har ratificeret konventionen. Danmark vil søge at få plads i GRETA.

Menneskerettighedskommissæren

Svenskeren Thomas Hammarberg tiltrådte den 1. april 2006 som den anden i rækken af menneskerettighedskommissærer. Kommisæreren besøger medlemslandene for på stedet at få et overblik over menneskerettighedssituationen gennem samtaler med myndighederne, enkeltpersoner

og repræsentanter for civilsamfundet. På dette grundlag udarbejdes rapporter med kommissærens beskrivelse af situationen og med hans vurderinger og anbefalinger til landene. Rapporterne indeholder sædvanligvis både ros og forslag til ændringer. Kommissæren bistås af et mindre sekretariat. Han er uafhængig af Ministerkomitéen. Efter præsentation og drøftelse af rapporterne i Ministerkomitéen, der noterer sig disse, offentliggøres rapporterne.

Kommissærens anbefalinger vedrørende udarbejdelse af nationale handlingsplaner for sikring af menneskerettighederne, og menneskerettighedssituationen mere konkret for immigranter og asylansøgere og særligt udsatte grupper, børns rettigheder og ligestillings spørgsmål tillægges ofte stor opmærksomhed.

Thomas Hammarbergs aktiviteter i 2007 omfattede bl.a. officielle besøg i Østrig, Bosnien-Herzegovina, Albanien og Irland samt en række opfølgingsbesøg. Kommissæren aflægger også en del korte kontaktbesøg i medlemslandene. Medarbejdere fra kommissærens kontor foretog et opfølgingsbesøg i Danmark i december 2006. I rapporten herom, der blev fremlagt i juli 2007, hilstes det velkomment, at Danmark på flere områder havde taget initiativer, der svarede til anbefalingerne i rapporten efter hans officielle besøg i 2004, men Kommissæren fandt også, at Danmark på en række andre områder fortsat burde foretage ændringer.

Menneskerettighedskommissæren besøgte i 2007 også Rusland/Tjetjenien. I sin rapportering herfra udtrykte han tilfredshed med fremskridt vedrørende genopbygningen i Tjetjenien. Men Kommissæren kritiserede samtidig, at der fortsat var store problemer med overholdelse af menneskerettighederne. Der er fortsat et stort antal af forsvundne personer samt utilstrækkelig bistand til opklaring fra myndighedernes side. Der var meget alvorlig kritik af behandlingen af tilbageholdte. Kommissæren opfordrede myndighederne til effektivt at undersøge og retsforfølge begåede forbrydelser som led i en proces med henblik på at hele sårene.

Den Parlamentariske Forsamling (PACE)

PACE træffer selv beslutning om iværksættelse af overvågning af lande, der skønnes at have alvorlige problemer med at leve op til deres forpligtelser som medlemmer af Europarådet. En mildere form er efter-overvågning, dvs. besøg af udpegede rapportører, men hvor rapporterne ikke debatteres i plenum. Erfaringen har vist, at forsamlingens overvågning, især når den følges op med debatter i plenum, opleves som en indgribende foranstaltning, der ofte får politiske følger i det pågældende land.

Ti lande er for tiden genstand for forsamlingens overvågning: Albanien, Armenien, Azerbajdjan, Bosnien-Herzegovina, Georgien, Moldova, Monaco, Rusland, Serbien og Ukraine. Tre lande indgår i en efter-overvågningsdialog: Tyrkiet, Makedonien og Bulgarien.

Som noget nyt blev det i 2006 muliggjort for PACE's overvågningskomité, at udnytte hele sit mandat i respekt for alle Europarådets medlemslande. Landene monitoreres i treårige perioder efter alfabetisk rækkefølge. Danmark var således et af de første lande, og næste PACE-monitorering af Danmark vil ske i 2009.

PACE behandlede på sin session i juni 2006 sagen om de påståede CIA-fængslinger og -overflyvninger, og Europarådets Generalsekretærs undersøgelse af sagen i henhold til Menneskerettighedskonventionens artikel 52 – udarbejdet på grundlag af medlemslandenes besvarelse af en række spørgsmål om hvilke retslige og andre procedurer, der gjaldt i det enkelte land med sigte på at forhindre de påståede ulovligheder – resulterede i en foreløbig rapport i marts 2006. En af konklusionerne heri var, at de nationale regelsæt, især med hensyn til fornøden kontrol af lufttrafikken, efter Generalsekretærens opfattelse var utilstrækkelige. Generalsekretæren stillede efterfølgende en række uddybende spørgsmål, og han fremlagde i juni 2006 en operativ handlingsplan indeholdende forslag af overvejende proceduremæssig karakter med henblik på at behandle spørgsmålene. På PACE's session i juni 2007 behandlede en rapport om påståede

ulovlige fangetransporter og transit. PACE henviste i sin rekommandation herom til teksterne fra juni 2006 og understregede særligt behovet for, at medlemslandene overvejer kontrol med efterretningstjenesterne og sikrer, at begrundelsen »statshemmeligheder« ikke anvendes til at dække over krænkelse af menneskerettighederne. Danmark nævnes ikke særskilt i nogen af rapporterne.

Europarådets Kongres af Lokale og Regionale Myndigheder

Europarådets Kongres af Lokale og Regionale Myndigheder, kaldet Kongressen, er en politisk forsamling bl.a. funderet på Det Europæiske Charter for lokalt selvstyre. Der er to kamre, et for lokale og et andet for regionale politikere. Ministerkomitéen vedtog i maj 2007 et revideret grundlag for Kongressen, med det formål at styrke og udvikle de lokale og regionale myndigheds rolle under Europarådet. Det nye element er bl.a. en anerkendelse af Kongressens observatørrolle ved regionale eller lokale valg. Samarbejdsfladen i forhold til EU's institutioner omfatter også Kongressen, idet det i den reviderede tekst er angivet, at denne samarbejder med nationale myndigheder og andre europæiske partnere, herunder Regionsudvalget. Kongressen gennemfører overvågning af lokalt demokrati i Europa, idet denne løbende fremkommer med monitoreringsrapporter om de enkeltes medlemslandes status vedrørende lokalt og regionalt demokrati.

Ministerkomitéens overvågningsvirksomhed

Ministerkomitéens overvågningsvirksomhed vedrører særligt overvågningen af nye medlemsstater i den første periode på normalt to år efter opnåelsen af medlemskab. Videre er der en såkaldt tematisk overvågning, hvor udvalgte temaer gennemgås i samtlige medlemsstater på baggrund af rapportering, spørgeskemaundersøgelser og lignende. I 2007 fulgte man op på en sådan opfølgingsrunde vedrørende gennemførelse af nationale judicielle afgørelser foretaget i 2006. Som følge af samspillet med den ganske omfattende øvrige overvågningsvirksomhed i Europarådet vedtog man i 2007 nye procedurebestemmelser, der understreger, at Ministerkomitéens tematiske overvågning sker på ad hoc basis efter særlig beslutning.

5. SAMARBEJDE, BIDRAG TIL UDVIKLING AF DEMOKRATI, MENNESKERETTIGHEDER OG RETSSAMFUND

I forhold til en række af de nye medlemslande med svagere demokratiske strukturer følges overvågningsvirksomheden op med teknisk bistand og anden støtte både med sigte på at afhjælpe påpegede fejl og mangler og bistå landene, når de beder om dette. Et centralt element i bistanden er bistand vedrørende lovgivning, institutionelle reformer og uddannelsesaktiviteter i forhold til bl.a. dommere, politifolk, regeringseksponenter, journalister, lærere og ungdomsledere. Emnerne udgør en tilsvarende bred vifte af områder dækkende menneskerettigheder, god regeringsførelse, effektivitet i retsvæsenet, mediefrihed, forebyggelse af vold og racisme, bekæmpelse af menneskehandel og korruption. Europarådet har udviklet en række projekter, der særligt sigter på at bistå medlemslande på demokrati-området mellem afholdte valg som supplement til de traditionelle bistandsaktiviteter i forbindelse med afholdelse af valgene.

Europarådets egne midler til disse formål var i 2007 på ca. 10,5 mio. euro, men en betydelig del af disse bistandsprogrammer gennemføres og finansieres i samarbejde med Europakommissionen og de enkelte medlemslande, som f.eks. et dansk bidrag til et program vedrørende Georgien, jfr. nedenfor. Kommissionens bidrag til sådanne fællesprojekter var i 2007 ca. 40 mio. euro.

Der gennemføres således forskellige typer af projekter i forhold til en betydelig del af Europarådets medlemslande. Til eksempel kan nævnes et samarbejdsprogram med Rusland, der også omfatter enkelte projekter i Tjetjenien. Formålet er at give støtte til en styrkelse af retssamfundet, menneskerettigheder og demokrati i Tjetjenien. Programmerne forhandles hvert år

og budgettet for 2007 var fastsat til knap 500.000 €. Europarådet er den eneste internationale organisation, der har en fast tilstedeværelse i Tjetjenien gennem en repræsentant for menneskerettighedskommissæren.

Danmark og Europarådet har i 2007 indgået et samarbejde om støtte til Georgien, hvor Danmark bidrager med ca. 15 mio. kr. i perioden 2008-2009. Programmet skal blandt andet bidrage til stabilitet og etnisk-social integration i landet. Med Europarådet som implementerende partner sigter programmet også på at opbygge kapaciteten hos de georgiske myndigheder til effektivt at implementere vedtagne love og reformer på det retslige og menneskeretlige område. Formålet hermed er at bidrage til Georgiens arbejde for at kunne leve op til europæiske standarder, som er en vigtig forudsætning for landets ønskede tilnærmelse til EU og NATO.

De nævnte aktiviteter overvåges og støttes af en række lokale Europarådskontorer (herunder informationskontorer), de fleste på Balkan og i Kaukasus.

En særlig form for bistand udgøres af Venedig-kommissionens rådgivning i forhold til forfatningsspørgsmål, herunder valglovgivning. Siden dannelsen i 1990, hvor Kommissionen var tænkt som kilde til bistand i mere akutte sager, har den udviklet sig til en anerkendt uafhængig juridisk tænketank. Der er tale om en 'udvidet del-aftale', som også lande, der ikke er medlem af Europarådet, kan deltage i. Alle Europarådslande er medlemmer af Venedig-kommissionen, og herudover er Algeriet, Chile, Kirgisistan, Marokko og Sydkorea medlemmer. Algeriet og Marokko blev medlemmer i 2007, hvilket kan vise sig at blive et vigtigt bidrag til samarbejdet på det retlige område mellem Europarådet og de to arabiske lande.

I den forløbne periode har Venedig-kommissionen bl.a. bistået m.h.t. reform af forfatninger, valglove og/eller justitsvæsenet i Armenien, Bosnien-Herzegovina, Finland, Georgien, Makedonien, Montenegro, Serbien, Ukraine. Ligeledes har det særlige britiske system vedr. afgivelse af brevstemmer ved valg været genstand for råd fra Venedig-kommissionen.

Krisen i Ukraine som følge af opløsningen af parlamentet i april 2007 og udskrivningen af nyvalg afdekkede bl.a. en række forfatningsmæssige og valglovgivningsmæssige problemer, hvor Venedig-kommissionens anbefalinger ikke var blevet fulgt i tilstrækkelig omfang. Venedig-kommissionens betydning illustreres af, at de forskellige politiske kræfter i Ukraine var enige om at bede Venedig-kommissionen om bistand.

6. SÆRLIGE INITIATIVER

Forum for Fremtidens Demokrati

På Warszawa topmødet blev det besluttet at oprette et Forum for Fremtidens Demokrati (FFD) med henblik på at styrke demokrati, politisk frihed og borgeres ret til at deltage aktivt. Det er et åbent forum med ét årligt møde for alle medlemslande, politiske partier, NGO'er og praktikere såvel som akademikere. Idéen er at udveksle erfaringer med henblik på at forbedre praksis på områder efter behov. Forummet indgår i et samarbejde med Venedig-kommissionen og andre af Europarådets organer herunder ikke mindst PACE og Kongressen.

Sverige var vært for det sidste møde i juni 2007, hvor hovedtemaet var »magt og egenmagt (»empowerment«) – sammenhængen mellem demokrati og menneskerettigheder«. Blandt temaerne var oppositionens rolle og ansvar, repræsentativt demokrati på lokalt og regionalt niveau, ikke-diskrimination, forsamlings- og ytringsfrihed, fremme af demokrati, menneskerettigheder og sociale netværk. Under mødet blev der lagt vægt på nye dialogformer og innovative metoder også for at sikre borgernes medvirken mellem valgene. Disse emner vil også være på dagsordenen ved det næste Forum-møde i oktober 2008, hvor Spanien er vært. Ved dette kommende møde er det overordnede tema elektronisk demokrati '(E-democracy)', som bl.a. berører muligheden for at

benytte informations- og kommunikationsteknologi til at fremme demokratiprocesser og kreere et forum for meningsudveksling mellem myndighederne og borgerne. På langt sigt kan stemmeafgivning fra hjemmecomputerne måske komme på tale, når de tekniske og sikkerhedsmæssige forudsætninger er tilvejebragt.

Interkulturel dialog

Europarådet har i løbet af år 2007 arbejdet på en Hvidbog om interkulturel dialog med undertitlen '*Living together as equals in dignity*', som nu er nået til slutfasen. Hvidbogen har til hensigt at promovere interkulturel dialog inden for Europarådets multikulturelle medlemslande ved at give en række forslag, idéer og eksempler, som landene kan overveje. Kun ved at fremme gensidig forståelse og respekt kan man undgå fordomme, stereotyper, diskrimination, kultur- og forståelsesbarrierer. Det er forudsætningen såvel for menneskerettigheder, demokrati og retssamfund som for samfundenes sammenhængskraft.

I spørgsmål om interkulturel dialog vil Europarådet søge at samarbejde med andre organisationer og institutioner (EU, OSCE, FN, »Alliance of Civilizations«, UNESCO, Den Arabiske Liga og Organisationen af den Islamiske Konference (OIC)) for derved at undgå overlappning i arbejdet og at opnå gensidig inspiration og synergi.

Arbejdsgruppe på højt niveau vedrørende social sammenhængskraft

Det blev på Warszawa-topmødet i maj 2005 besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe på højt niveau, der skulle gennemgå Europarådets strategi til fremme af social sammenhængskraft. Socialforskningsinstituttets direktør Jørgen Søndergaard deltog som uafhængig repræsentant i denne arbejdsgruppe, der afleverede sin rapport (*»Towards an active, fair and socially cohesive Europe«*) med en række anbefalinger. Opfølgningen herpå vil i 2008 blive drøftet i forskellige styringskomitéer og arbejdsgrupper på ekspertniveau, inden der træffes endelig afgørelse herom i Ministerkomitéen.

7. KONVENTIONERNE OG ARBEJDET PÅ POLITIKOMRÅDERNE

En række danske ministerier og styrelser deltager løbende i arbejdet i ekspert- og styringskomitéer, hvor de lægger grunden til Europarådets konventioner og rekommandationer. En omfattende konferencevirksomhed komplementerer dette arbejde, herunder et antal konferencer på ministerniveau.

Af konventioner, som er trådt i kraft i 2007, kan nævnes konventionen for forebyggelse af terrorisme, som Danmark ratificerede i juli 2007. Danmark ratificerede i september 2007 konventionen om bekæmpelse af menneskehandel, der trådte i kraft den 1. februar 2008. Arbejdet med henblik på undertegnelse og ratifikation af konventionen mod finansiering af terrorisme er undervejs. Danmark undertegnede i december 2007 konventionen mod seksuel udnyttelse og misbrug af børn, der blev åbnet for undertegnelse i oktober 2007. Den træder i kraft, når 5 medlemslande har ratificeret konventionen, og arbejdet med forberedelse af dansk ratifikation er undervejs. En revideret konvention om adoptioner forventes åbnet for undertegnelse i 2008.

Til listen af konventionstekster føjer sig resolutioner og rekommandationer fra Ministerkomitéen. En væsentlig del af begge disse typer af instrumenter er blevet forberedt på de nævnte ministerkonferencer, øvrige konferencer og seminarer. En anden inspirationskilde er Den Parlamentariske Forsamling, der gennem sine rekommandationer til Ministerkomitéen og sine udtalelser om konventionsudkast yder værdifulde bidrag til Europarådets arbejde.

8. EUROPARÅDET SOM PLATFORM FOR POLITISK DIALOG

Europarådet har også i det forløbne år været en vigtig partner for de nye medlemslande, som år for år arbejder på at forbedre deres respektive demokratier og retssamfund. De har i dette internationale forum mulighed for at bevise deres værd og orientere omverdenen om den udvikling, de gennemgår for tiden. Optagelsen af Rumænien og Bulgarien i EU den 1. januar 2007 har endnu engang vist, at medlemskab af Europarådet også kan betragtes som et skridt på vejen mod medlemskab af EU. Udover dette fungerer Ministerkomitéen som et forum for politisk debat om et bredt spektrum af emner, og dette underbygger budskabet om vigtigheden af dialog mellem landene, som de nye medlemslande i høj grad kan tage med sig hjem.

Mere spektakulære er imidlertid debatterne i Den Parlamentariske Forsamling, som i modsætning til Ministerkomitéen i fuld offentlighed drøfter, hvorvidt landene lever op til deres forpligtelser.

Begivenheder i eller omkring nogle af de »frosne konflikter« i Europa – især de aspekter af konflikterne, der vedrører demokrati, menneskerettigheder og retssamfund – optager i høj grad Europarådets medlemslande, og de indgår med vægt i de løbende debatter på grundlag af landenes og parlamentarikerens initiativer. Især er forhold i Transnistrien, Abkhasien, Sydossetien og Nagarno-Karabakh ofte på dagsordenen. Situationen i det nordlige Cypern drøftes mest med afsæt i Ministerkomitéens opfølgning på dommene ved Menneskerettighedsdomstolen i sagen mellem Cypern og Tyrkiet og sagerne om græsk-cyprioters ejendomsret til ejendomme beliggende i det nordlige Cypern.

Situationen i Kosovo har været et omdebatteret emne i 2007 og FN's mægler, Martti Ahtisaari, talte til PACE under forsamlingen i januar 2007. PACE vedtog resolutioner om Kosovo, der bl.a. understregede, at alle muligheder for en forhandlet løsning skulle søges udnyttet. Efter Kosovo erklærede sig selvstændigt den 17. februar 2008 kan det ikke udelukkes, at spørgsmålet om landets medlemskab af Europarådet vil komme på dagsordenen. Der vil i givet fald blive tale om en længere proces med inddragelse af PACE, der skal afgive en rådgivende udtalelse, inden Ministerkomitéen træffer beslutning om dette spørgsmål. Europarådet har opfordret alle parter til at opretholde fred og dialog samt tage afstand fra alle voldelige tendenser efter Kosovos proklamation om selvstændighed.

9. EUROPARÅDET I DEN EUROPÆISKE INSTITUTIONELLE ARKITEKTUR OG SAMARBEJDET MED ANDRE INTERNATIONALE ORGANISATIONER

Det blev på topmødet i maj 2005 besluttet at øge indsatsen vedrørende samarbejdet mellem Europarådet og andre internationale organisationer, herunder særligt EU, OSCE og FN.

EU og Europarådet

Samarbejdet mellem EU og Europarådet er særligt interessant. Dette samarbejde diskuteres løbende, og bestræbelserne på at udbygge det fortsætter. EU-forfatningstraktatens skæbne udsatte EU's tiltrædelse af den Europæiske Menneskerettighedskonvention. På topmødet i 2005 vedtog man, i overensstemmelse med EU, et sæt retningslinier for samarbejdet. De har sammen med en rapport fra Luxembourgs statsminister Juncker (i daglig tale Juncker-rapporten), udarbejdet i juni 2006 i dennes personlige egenskab, om forholdet mellem EU og Europarådet, dannet udgangspunkt for en rammeaftale for samarbejdet mellem de to organisationer – det såkaldte *Memorandum of Understanding*, som blev vedtaget ved det 117. ministermøde i maj 2007.

Samarbejdsaftalen fastslår, at hovedvægten på samarbejdet skal lægges på spørgsmål, der falder under Europarådets kerneområder. Den indbyrdes dialog og vidensudveksling øges. Der etableres konsultationsmekanismer. Et vigtigt område for samarbejdet vedrører konkret de fælles bistandsindsatser, der dækkes af EU's naboskabspolitik og politikken vedrørende EU's udvidelse.

Af særlig interesse for Europarådet er også afgrænsningen af opgaverne for EU's nye Agentur for Grundlæggende Rettigheder, som den 1. marts 2007 har erstattet EU's hidtidige racisme-overvågningscenter i Wien, EUMC. Der er indgået en samarbejdsaftale med Agenturet, og Europarådet har udtrykt tilfredshed med denne og den øgede inddragelse af menneskerettighedsaspekter i EU's arbejde. Der er udpeget en uafhængig repræsentant for Europarådet, der skal deltage i Agenturets ledende organer. EU's valg af Morten Kjærum fra Danmark som Agenturets første direktør er blevet modtaget meget positivt i Europarådet.

OSCE og Europarådet

De to organisationer er forskellige med hensyn til deltagerkreds (USA og Canada samt Belarus og visse centralasiatiske lande er medlemmer af OSCE, men ikke af Europarådet), og der er forskelle med hensyn til samarbejdstemaerne og arbejdsmetoder selvom visse af temaerne (ikke mindst vedrørende menneskerettigheder) overlapper. En afgørende forskel er dog, at Europarådet ikke mindst arbejder med fastlæggelse af retlige normer og standarder, selv om der også i Europarådet arbejdes med anbefalinger og deklamationer. Videre gælder, at Europarådet som udgangspunkt ikke direkte behandler politiske kriser (men ofte virkningen af disse, i det omfang, kriserne influerer på demokrati og menneskerettighedsspørgsmål). Det er derfor vigtigt at sikre det bedst mulige samarbejde mellem de to organisationer for at udnytte ressourcerne bedst muligt.

Samarbejdet mellem Europarådet og OSCE er udviklet med koordinering på en række områder i overensstemmelse med beslutningen herom på topmødet i Warszawa i maj 2005.

Prioritetsområder for samarbejdet er beskyttelse af nationale mindretal og bekæmpelse af henholdsvis terrorisme, menneskehandel, racisme og diskrimination.

Der afholdes hvert halve år et koordineringsmøde mellem de to organisationer, hvortil der udarbejdes fælles dokumenter vedrørende de prioriterede samarbejdsområder. Der afholdes også møder på udenrigsministerniveau, senest i Madrid den 3. maj 2007 mellem udenrigsminister Fiorenzo Stolfi fra San Marino, som repræsenterede det daværende formandskab for Europarådet, og den spanske udenrigsminister Miguel Angel Moratinos fra det daværende OSCE-formandskab.

Vedrørende samarbejdet om kampen mod terrorisme er der identificeret syv delområder for samordning af aktiviteterne. Det vedrører sikring af menneskerettighederne i kampen mod terrorisme, retsligt samarbejde, tiltag mod finansiering af terrorisme, beskyttelse af vidner, tiltag mod opfordring, rekruttering og træning til terrorisme. For så vidt angår menneskehandel er hovedvægten blevet lagt på at sikre, at så mange lande som muligt ratificerer Europarådets konvention mod menneskehandel, der er trådt i kraft den 1. februar 2008. Der er udarbejdet en fælles publikation om OSCE's og Europarådets standarder vedrørende rettigheder for nationale minoriteter, og der arbejdes med lignende publikationer om tolerance samt tiltag mod diskriminering. Der er etableret et samarbejde mellem Den Europæiske Kommission mod Racisme og Intolerance (ECRI) og OSCE's Kontor for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder (ODIHR), herunder udveksling af landerapporter og drøftelser i diverse arbejdsgrupper bl.a. om dataindsamling i forbindelse med »hate crimes« og om terrorbekæmpelse og respekt for menneskerettigheder, også i forhold til racisme.

FN og Europarådet

Forholdet mellem Europarådet og FN og dets underorganisationer er fortsat i positiv udvikling. Europarådet deltager aktivt i de forskellige FN-programmer i form af tiltag mod menneskehandel, kampagner mod vold og med henblik på at sikre børns rettigheder.

Samarbejdet er blevet yderligere aktuelt med etableringen af FN's nye Menneskerettighedsråd. Kontakterne mellem sekretariatene i Strasbourg og Genève er blevet styrket og Europarådet kan deltage som observatør i Menneskerettighedsrådets samlings. Det anses ikke mindst for vigtigt, at Europarådets data og erfaringer vedrørende menneskerettighedsspørgsmål og

overvågningsmekanismer generelt, men også konkrete informationer vedrørende situationen i de enkelte lande i Europarådet, gøres tilgængelig for FN's Menneskerettighedsråd.

Samarbejdet med FN's »Alliance of Civilizations« om interkulturel dialog og forståelse er under udvikling.

10. FORHOLDET TIL CIVILSAMFUNDET

Europarådet har siden sin oprettelse etableret et bredt samarbejde med det civile samfund og de frivillige organisationer (NGO'er). Der er etableret en slags akkrediteringsordning, hvor organisationerne søger om deltagerstatus. For at opnå denne status skal de pågældende organisationer være repræsentative, være kanaler for kommunikation med befolkningsgrupper, samt være rådgivende og handlingsorienterede. Omkring 400 internationale NGO'er har i dag deltagerstatus i Europarådet. NGO'erne afholder regelmæssige møder i Strasbourg om aktuelle spørgsmål. Sammenslutningen af frivillige organisationer har givet bidrag til flere processer vedrørende udvikling af demokrati og er således aktiv i forhold til Forum for Fremtidens Demokrati.

11. EUROPARÅDETS DELAFTALER

Såfremt enkelte lande ønsker at samarbejde på områder, der ikke kan finde tilstrækkelig tilslutning til dækning over det ordinære budget, er det muligt at udnytte Europarådets strukturer til dette i form af indgåelse af delaftaler. Oprettelse af en delaftale kræver kvalificeret flertal i Ministerkomitéen og mindst en tredjedel af medlemslandene skal være med. De deltagende lande betaler alle udgifterne i forbindelse med delaftalen, herunder eventuelle afledede udgifter for Europarådets sekretariat. Nogle af delaftalerne er »udvidede«, hvilket betyder, at ikke-europæiske lande kan deltage på lige fod i dem. Danmark deltager i følgende 7 (ud af i alt 11) delaftaler: 1) Den Europæiske Farmakopé Konvention, hvorunder er etableret Europarådets medicinvurderingsinstitut (*European Directorate for the Quality of Medicines*), 2) Europarådets Udviklingsbank, 3) Samarbejdsgruppen til bekæmpelse af narkotikamisbrug og illegal handel med narkotika (den såkaldte »Pompidougruppe«), 4) Den Europæiske støttefond for fællesproduktion og distribution af filmiske og audiovisuelle produktioner »Eurimages-fonden«, 5) Den Europæiske Kommission for Demokrati gennem Lovgivning, (den såkaldte »Venedig-kommission«), 6) Gruppen af Stater mod Korruption (»GRECO«) og 7) Aftalen om samarbejde om Sport (*Enlarged Partial Agreement on Sport – »EPAS«*).

Der kan være anledning til at nævne udviklingen i Europarådets Udviklingsbank, hvor Danmark og mange andre lande er aktive for i så høj grad som muligt at målrette bankens billige lån til de mest svage stater på Balkan, i Lilleasien og i Kaukasus. Bistand til at udvikle og modernisere disse lande er en af Europas store udfordringer i denne tid.

12. PROGRAM, BUDGET (HERUNDER MENNESKERETTIGHEDSDOMSTOLENS) OG ADMINISTRATIVE REFORMER

Under forhandlingerne i Ministerkomitéen vedrørende Europarådets program gøres der løbende fremskridt i gennemførelsen af topmøde-beslutningen fra maj 2005, hvorefter Europarådet skal fokusere på demokrati, menneskerettigheder og retssamfund. Alle øvrige aktiviteter skal bidrage hertil. Der blev således i januar 2007 vedtaget vejledende kriterier for Europarådets projekter, der afspejler denne topmødebeslutning. Beslutningen i november 2007 om Europarådets program og budget for 2008, der bl.a. indebærer en yderligere udvidelse af Menneskerettighedsdomstolens

budget til godt 53 mio. euro (mod godt 50 mio. euro i 2007), er i tråd med linien fra topmødet i maj 2005.

I hovedtræk kan budgettet – eller budgetterne – beskrives som omfattende en del, som alle lande bidrager til (det ordinære budget og visse udgifter til bl.a. pensioner m.m.), samt dele, hvor medlemslandene kan vælge om de vil deltage (typisk de såkaldte delaftaler og frivillige bidrag til konkrete projekter). Udgiften til Domstolen, PACE, Kongressen og den del af sekretariatet, der betjener aktiviteter, alle lande deltager i, hører til det ordinære budget. Indtægterne kommer fra medlemslandenes bidrag samt visse renteindtægter. Medlemslandenes bidrag til det ordinære budget, pensioner og delaftaler (men ikke egentlige frivillige bidrag) udgjorde 270,4 mio. euro i 2007, der steg til 274,2 mio. euro i 2008. Danmarks bidrag til det ordinære budget, pensioner og bidrag til delaftaler var i 2007 ca. kr. 30.143.000, der steg til kr. 30.390.000 i 2008.

De senere år er medlemslandenes bidrag til Europarådets ordinære budget støget med mere end inflationen for at kunne dække stigningen i udgifterne til Domstolen. Selvom udgiften til Domstolen også i 2008 steg relativt meget var det ikke nødvendigt med en ekstraordinær stigning i 2008. Det skyldtes bl.a., at lønstigningerne blev mindre end forventet, ligesom effektivitetsforanstaltninger havde medført et mindre forbrug i 2006, der kunne overføres til anvendelse i 2008. En sammenlægning af to af Europarådets generaldirektorater (vedr. hhv. retlige spørgsmål og menneskerettigheder) havde også givet visse besparelser uden at mindske aktiviteterne, og der arbejdes på en sammenlægning af to andre direktorater (vedrørende hhv. social sammenhængskraft og kultur, uddannelse m.m.) for at tilpasse organisationen til udviklingen og effektivisere driften.

13. AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

Europarådet med dets forskellige grene er en kompleks organisatorisk enhed, der imidlertid – særligt under indtryk af drøftelserne på topmødet i Warszawa i maj 2005 – viser vilje og evne til at tilpasse sig ændrede omstændigheder. Til disse hører på den ene side udvidelse af medlemskredsen til lande med et kortere erfaringsgrundlag vedrørende Europarådets kerneområder og på den anden side udvidelsen af EU i både bredden og dybden. Europarådets organisation trimmes nu i overensstemmelse med Warszawa-topmødets beslutninger om fokus på en reformproces vedrørende organisation og arbejdsmetoder.

Menneskerettighedsdomstolens ubestridelige kapacitetsproblemer er fortsat et af de vigtigste udestående problemer, hvis løsning regeringen tillægger meget høj prioritet.

Det er vigtigt, at Europarådet finder sin naturlige plads med fokus på kerneområderne demokrati, menneskerettigheder og retssamfund i forhold til ikke mindst EU, men også OSCE, og der er i det forløbne år sket operative fremskridt på dette område. Men det gælder også for EU og OSCE, at de skal tage Europarådets rets- og normskabende arbejde fuldt ud i betragtning og sikre konsistens og synergi, hvis/når de bevæger sig ind på Europarådets kerneopgaver.

Resultaterne af det standard- og normsættende arbejde på en lang række, ofte tekniske, felter nyder fortsat bred anerkendelse.

Monitoreringsmekanismerne bør efter regeringens opfattelse søges koordineret bedre, så unødvendig overlapning undgås i det multilaterale samarbejde. Dette er dog ikke en let opgave, da mange af funktionerne hviler på et selvstændigt traktatgrundlag. Under alle omstændigheder er det fortsat vigtigt, at Europarådets organer skal underbygge eventuel kritik af medlemsstaterne med saglige og korrekte oplysninger.

Den kritiske dialog om overholdelsen af medlemskabets forpligtelser, men også dialog i bredere forstand omkring udvikling af kernefunktionerne demokrati, menneskerettigheder og retssamfund er fortsat vigtig. Veletablerede demokratier, såsom det danske, kan med fordel deltage heri.

I visse sammenhænge fungerer Europarådet som mødeplads for udveksling af erfaringer og ytring af holdninger, og det er i en sådan situation vigtigt både at kende styrken i egne erfaringer og samtidig være åben for nye idéer.

Hermed slutter redegørelsen.
